

SÈRIE 2

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. El corrector o correctora valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa dels climes de Catalunya**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 5 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2: *Medi ambient i paisatges*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representen els diversos climes de Catalunya. La llegenda mostra sis tipus de clima: mediterrani litoral, mediterrani continental, temperat submediterrani, temperat atlàntic, fred alpí i fred subalpí. La font és Solé Sabarís, Ll., 1958.

(0,5)

El mapa mostra com els climes mediterranis, litoral i continental, ocupen la major part de la superfície de Catalunya. El clima submediterrani domina els altiplans de la depressió central i els prepirineus, el temperat atlàntic es dona a la vall d'Aran i en el sistema o serralada transversal. Els cims més elevats del Pirineu tenen un clima fred subalpí o alpí, d'acord amb una menor o major altitud.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Temps atmosfèric: es defineix com les condicions que presenten els diversos elements atmosfèrics (temperatura, precipitació, vent, humitat, etc.) en un lloc i moment determinat.

(0,5)

Clima: condicions característiques dels elements atmosfèrics establertes a partir de l'observació de la successió dels tipus de temps que es donen en un lloc al llarg de molts anys.

(0,5)

3) [1,5 punts]

Exposeu breument les característiques del clima mediterrani:

El clima mediterrani es caracteritza per la coincidència a l'estiu d'una estació que és seca i càlida a la vegada, fet que determina unes condicions d'aridesa en aquest període.

(0,5)

Els estius són calorosos i secs, mentre que els hiverns són suaus. Les pluges no són abundants i a vegades poden ser torrencials.

(0,5)

Les característiques de la vegetació mediterrània estan molt condicionades sobretot per la sequera estival que és pròpia del clima mediterrani. Ella és la responsable de les fulles petites, endurides i persistents que mostra la vegetació mediterrània.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Els fenòmens naturals estan relacionats amb la dinàmica pròpia dels elements naturals, per exemple la pluja, el vent, les ones, etc.

(0,25)

El risc natural és una percepció humana de perill al estar exposat a algun fenomen natural que pot causar danys personals o materials.

(0,25)

L'estudiant pot escollir un risc natural qualsevol: terratrèmol, erupció volcànica, inundació, allau, etc.

El corrector haurà d'establir la pertinença de la seva resposta.

(1)

Exercici 2: Gràfic d'indicadors per districte de Barcelona

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 9 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un gràfic de barres o columnes agrupades. Mostra el valor de tres indicadors per a la ciutat de Barcelona i tres districtes de la mateixa l'any 2008, els quals són representats cadascun per barres de diferents colors.

(0,5)

L'alumne ha d'indicar que el nombre d'immigrants és molt alt al districte A i relativament baix als altres dos; que el nivell de renda és alt al districte B i baix als altres dos; i que el preu dels habitatges és alt al districte B, lleugerament alt o mitjà al districte A i baix al districte C.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

segregació espacial de la població: distribució de la població en zones diferents segons les característiques econòmiques, socials, culturals o d'altres tipus.

(0,5)

rehabilitació urbana: arranament d'un barri ja existent per tal de millorar les condicions de vida dels seus habitants, mantenint les característiques i funcions inicials.

(0,5)

3) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de contestar amb respostes semblants a:

-El districte benestant és el districte B. Ho mostra clarament l'elevat nivell de renda i de preu de l'habitatge, així com l'escassa presència d'immigració estrangera, en general d'escàs poder adquisitiu.

(0,5)

-El districte corresponent a un barri de població treballadora és el districte C, com ho mostren els valors menors de nivell de renda i preu de l'habitatge, així com un valor mitjà de població estrangera.

(0,5)

-El districte corresponent a un centre històric degradat és l'A, amb un fenomen característic dels cascós antics com és l'elevada presència de població immigrada – que es reflecteix en un reduït nivell de renda- però al mateix temps un preu de l'habitatge mitjà-alt que mostra la demanda creixent per part de persones d'alt poder adquisitiu.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Expliqueu els tipus de segregació espacial de la població que es donen a les ciutats:

-les comunitats tancades, zones residencials exclusives separades per tanques i vigilades per guardes de seguretat. El cost de viure-hi és molt alt i només està a la disposició d'una minoria amb rendes molt altes.

(0,5)

-En els barris vells de les ciutats s'acostuma a donar un procés de gentrificació que consisteix en la substitució progressiva dels habitants amb un escàs poder adquisitiu per altres de nivell de renda mitjana-alta, al temps que es produeix una rehabilitació també progressiva dels edificis i carrers.

(0,5)

-els barris dels extraradis, amb habitatges d'autoconstrucció i/o polígons residencials sovint es converteixen en guetos de població amb baix poder adquisitiu i amb un percentatge molt alt d'immigrants.

(0,5)

Opció B**Exercici 1: Mapa d' ocupats al sector industrial a Espanya**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Es tracta d'un mapa temàtic sobre el percentatge d'ocupats a la indústria. Les cinc trames de la llegenda representen intervals de població ocupada, en percentatges sobre la total d'Espanya. La font és l'INE i la data el 2008.

(0,5)

L'alumne ha d'esmentar la concentració industrial de Barcelona, els eixos mediterrani - Catalunya, País Valencià, Múrcia- i de l'Ebre -Saragossa, Navarra, País Basc-, la concentració de Madrid i, en menor mesura, la concentració de la costa gallega i de Sevilla.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

població activa: és la que es troba en el mercat de treball, tant si treballa com si busca feina;
(0,5)

població ocupada: la població ocupada és, dins de la població activa, la que desenvolupa un treball remunerat.

(0,5)

3) [1,5 punts]

Quins són els principals subsectors industrials d'Espanya i a quines àrees de l'estat se situa cadascun?

-els principals subsectors industrials d'Espanya són, per valor de la producció, el de l'Alimentació, Begudes i Tabac, el Químic, el del Material de Transport i altres subsectors del Metall.

(0,5)

Mentre que l'Alimentació es troba repartida per tot el territori espanyol, el Químic és especialment present a Catalunya, Madrid i País Valencià, mentre que el Metall és especialment present a Catalunya i País Basc. El Material de Transport està repartit en diversos centres industrials, però té més presència als eixos de l'Ebre i el Mediterrani.

(0,5)

Les causes són sovint de tipus històric en el cas de Catalunya i el País Basc, també a conseqüència de diferents plans d'industrialització portats a terme pels poders polítics en els casos de l'eix de l'Ebre i com a complement d'activitats del sector primari com l'agricultura i la mineria.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Expliqueu els trets principals de l'evolució del sector industrial a Espanya en els darrers 20 anys, d'acord amb l'esquema següent:

a) els sectors més dinàmics i els més problemàtics

Els sectors amb més creixement en els darrers 20 anys han estat els relacionats amb les noves tecnologies: informàtica, aeronàutica, biotecnologia...

(0,25)

Els sectors més problemàtics han estat aquells que es classifiquen com a "madurs", que van tenir el seu desenvolupament més fort en el segle XIX i principis del XX, com ara el tèxtil, la construcció naval o la siderúrgia.

(0,25)

b) els canvis en l'estructura i organització de les empreses:

Han guanyat pes les grans multinacionals enfront les petites i mitjanes empreses

(0,25)

Les empreses han aprofundit la tendència a la divisió en plantes que se situen en diferents ubicacions, amb freqüents processos de deslocalització o trasllat al Tercer Món de plantes de muntatge per aprofitar el preu de la mà d'obra.

(0,25)

Les empreses fabriquen productes cada cop més diversificats, adaptats a diferents sectors de consumidors.

(0,25)

Les empreses s'han tecnificat molt, han perdut part de la mà d'obra de producció i han externalitzat diferents serveis.

(0,25)

Exercici 2: Gràfic de l'evolució de tres paràmetres sobre la població

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en el seu resum els aspectes següents:

Es tracta d'una gràfica de línies sobre el moviment natural de la població a Catalunya que mostra el nombre total de naixements, defuncions i matrimonis des del 1975 fins el 2005 en intervals d'un any i amb tres línies diferenciades per la trama. La gràfica està extreta de l'Atlas Nacional de Catalunya amb dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, el 2009.

(0,5)

La natalitat baixa amb gran rapidesa del 1975 fins al 1985 per establir-se i tornar a pujar amb força a partir del 1997.

La mortalitat mostra un increment gradual durant tot el període.

El número de matrimonis baixa fins els inicis dels anys 1980 per continuar estable en tot el període.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

fecunditat: es defineix com la quantitat de nascuts vius en relació a la població femenina en edat fèrtil (entre 15 i 49 anys).

(0,5)

creixement vegetatiu: El *creixement natural o vegetatiu* és la diferència entre la natalitat i la mortalitat

(0,5)

3) [1,5 punts]

Describeu el comportament de les dades que mostra el gràfic.

-els naixements mostren una tendència a la baixa fins l'any 1995 com a conseqüència de la dinàmica demogràfica pròpia dels països occidentals més desenvolupats que es caracteritzen per famílies amb un baix nombre de fills.

L'augment de la natalitat a partir de l'any 1995 es degut a l'arribada de població immigrant jove en edat de procrear i amb uns models de família diferents als dels països europeus.

(0,5)

-la mortalitat mostra un augment progressiu en tot el període a causa del major nombre de morts que es donen en les poblacions envellides.

(0,5)

-el nombre de matrimonis pateix una davallada fins l'any 1975 que s'estabilitza en les dades que corresponen al volum d'efectius de la població catalana.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Quines són les conseqüències d'un creixement vegetatiu molt baix o negatiu?

La causa principal és una natalitat molt baixa com la que es dona en els països occidentals més desenvolupats, amb taxes situades en valors inferiors al 10 per mil. Una altra causa és l'augment de l'esperança de vida que es produeix per les millores sanitàries i l'augment de la qualitat de vida.

(0,5)

La conseqüència principal és l'envelliment de la població, que es manifesta per l'augment de pes dels grups d'edat corresponents a les persones adultes en relació a la població de joves.

(0,5)

Quin factor demogràfic pot modificar aquestes conseqüències?

La modificació de la tendència a l'envelliment només pot ser corregida per un augment de la natalitat o per l'arribada de fluxos migratoris, generalment constituïts per població jove que comporta també un augment de la natalitat.

(0,5)